

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ЛІЗИНГОВОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ТА США

*М. В. Савченко, д. е. н., професор, Донецький національний університет імені Василя Стуса,
m_savchenko@donnu.edu.ua, orcid.org/0000-0002-9063-3551,*

*М. В. Чайковська, Донецький національний університет імені Василя Стуса,
chaikovska_m@donnu.edu.ua, orcid.org/0000-0003-1293-8322,*

*А. Р. Волкова, Донецький національний університет імені Василя Стуса,
volkova.a@donnu.edu.ua, orcid.org/0000-0002-6977-8131*

Методологія дослідження. Результати отримані за рахунок застосування системи методів. Метод логічного аналізу дозволив вибудувати логіку дослідження. Використання методів структурного аналізу, групування, декомпозиції та формалізації дозволило обґрунтувати послідовність етапів реалізації методичного підходу щодо визначення та порівняння рівня розвитку лізингового бізнесу в США та Україні. Методи статистичного аналізу було використано для оцінювання динаміки показників впливу об'єму лізингових послуг. Графічний метод дозволив візуалізувати отримані результати дослідження.

Результати. Авторами статті було проведено та обґрунтовано порівняльну характеристику лізингового бізнесу в Україні та США. Було надано детальну характеристику динаміки обсягів лізингових операцій в порівнюваних країнах – США та Україні. Для аналізу ефективності діяльності лізингового бізнесу в обраних країнах досліджено обсяги лізингових операцій за регіонами. Висвітлено особливості ведення лізингового бізнесу в Україні та США. Проаналізовано динаміку українського ринку лізингових операцій та американського відповідно. Для оцінки ефективності функціонування лізингового бізнесу в Україні та США здійснена побудова моделі зв'язку між об'ємом лізингових операцій та макроекономічних показників розвитку порівнюваних країн. На основі отриманих результатів виділено тісний зв'язок між світовим обсягом лізингових операцій та досліджуваними факторами. Виділено основні фактори успіху розвитку лізингового бізнесу в США та проблем та подальших перспектив розвитку лізингового бізнесу в Україні.

Новизна. Запропоновано комплекс заходів та методів щодо ефективної порівняльної характеристики лізингового бізнесу в США та Україні, що дозволило згрупувати аналізовані чинники та виділити основні спільні та відмінні риси в США та Україні.

Практична значущість полягає у можливості застосування розроблених методичних засад щодо оцінки розвитку лізингового бізнесу в Україні та США і інших країнах світу

Ключові слова: лізинг, об'єм лізингових операцій, лізинговий бізнес, фінансовий лізинг, лізингодавець, лізингоодержувач.

Постановка проблеми. З історичної точки зору поняття лізингу виникло багато десятиліть тому. На сьогоднішній день лізинг є інструментом для реалізації інвестицій та в цілому перспективним механізмом розширення та оновлення матеріально-технічного забезпечення усіх суб'єктів господарювання. Особливого значення набуває питання

пошуку нових шляхів фінансового забезпечення інноваційної діяльності, яка є основним чинником конкурентоспроможності компаній. У розвинених країнах через лізинг здійснюється майже третина інвестицій, так як лізингові відносини впливають на їх заохочення у процес виробництва шляхом створення більш ефективного та доступного інструменту фінансування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні дослідження особливостей функціонування лізингового бізнесу висвітлено у працях вітчизняних та зарубіжних вчених. Серед них можна виокремити публікації В. Міщенко, О. Люб'яницького, Н. Слав'янської [1], В. Бочарова, М. Лещенко [2], В. Горемікіна [3], Ван Хорна [4], Б. Зими [5]. Однак, порівняльний аналіз лізингу в Україні та США у науковій літературі висвітлені недостатньо, що зумовлює актуальність дослідження.

Формулювання мети статті. Мета статті полягає в обґрунтуванні особливостей лізингу за європейською та американською моделями та розробці практичних рекомендацій щодо моделювання розвитку лізингового бізнесу в Україні та США.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз дефініцій лізингу показує, що серед науковців це поняття має різне тлумачення. Найбільш поширені визначення відображають його сутність як одну із форм кредитних надходжень машин і обладнання [1], кредит у формі наданого у користування майна [2], систему підприємницької діяльності, що поєднує організаційно-економічні, інвестиційні та торгові відносини [3], процес економічного використання активу на принципах оренди [4], різновид професійного кредиту, що передбачає контракт на оренду рухомого та нерухомого обладнання [5].

Відповідно до Господарського кодексу України, лізинг – це господарська діяльність, спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів, яка полягає в наданні за договором лізингу однією стороною (лізингодавцем) у виключне володіння та користування другій стороні (лізингоодержувачу) на визначений строк майна, що належить лізингодавцю або набувається ним у власність

(господарське відання) за дорученням чи погодженням лізингоодержувача у відповідного постачальника (продавця) майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів [6]. Згідно Закону України «Про Фінансовий лізинг», останній є видом правових відносин, за якими лізингодавець зобов'язується відповідно до договору на строк та за плату, визначені таким договором, передати лізингоодержувачу у володіння та користування як об'єкт фінансового лізингу майно, що належить лізингодавцю на праві власності та набуте ним без попередньої домовленості із лізингоодержувачем [7].

Лізинг, що швидко розвивається в останнє десятиліття, не тільки створює можливості підприємствам користуватися обладнанням, отриманим без його придбання в юридичну власність, а й виступає альтернативою міжнародному кредитуванню. Зацікавленість у лізингу виявляють як великі ТНК, так і представники малого і середнього бізнесу, що не мають достатніх фінансових ресурсів і не залучають кредити, однак, можуть у цьому випадку використати нове устаткування й технології.

Міжнародна лізингова індустрія демонструє вагомий внесок у світові економічні інвестиції та розвиток протягом останніх років. У табл. 1 відображено стан світового лізингу у період пандемії COVID-19. 50 країн у 2019 р. повідомили про зростання обсягу нового бізнесу на 5,85%, його зростання з 1287,01 млрд дол у 2018 р. до 1362,38 млрд дол у 2019 р. У 2020 р. через пандемію обсяги лізингових операцій скоротились. Незважаючи на це, за даними звіту компанії «White Clarke Group» за 2021 р. світова лізингова індустрія зросла за останнє десятиліття на 129 %.

Таблиця 1

Обсяг і зростання лізингових операцій за регіонами, 2019–2020 рр.

Регіон	Річний обсяг 2020, млрд дол США	Темп зміни, 2019–2020 рр., %	Частка ринку, %		Абсолютна зміна частки ринку 2019–2020 рр.
			2019	2020	
Америка	418,96	-20,0	38,4	39,8	1,4
Європа	344,96	-23,0	32,9	32,8	-0,1
Азія	259,807	-27,0	26,1	24,7	-1,4
Африка	6,15	-18,0	0,6	0,6	0,0
Австралія та Нова Зеландія	21,567	-21,0	2	2,1	0,1

Джерело: складено авторами на основі [9]

У світовій практиці виділяються такі моделі розвитку лізингового бізнесу, як європейська та американська [8]. Лізинг з'явився в США у 1950 р. Половина світового товарообігу, відвантаженого лізингом належить, саме США, що пояснюється більш сприятливими економічними умовами, зокрема, значною підтримкою підприємництва, яке в основному й розвивається завдяки інвестиціям через лізинговий механізм. На сьогоднішній день на США припадає 95% лізингового ринку регіону та 32% загальносвітового лізингу.

У країнах Європи починаючи з 60-х рр. уряди спрямовують зусилля на створення потужних лізингових організацій та забезпечують належну державну підтримку та регулювання. Деякі країни Західної Європи не приймали спеціального законодавства з лізингу, а реалізують його в рамках звичайного комерційного права, у той час як Франція, Португалія, Швеція мають спеціальне законодавство, де вказані переважно права лізингодавця та лізингоодержувача, їх взаємини з виробниками майна, що здається у лізинг.

Рівень та ефективність розвитку лізингу в Європі та США визначають:

- нормативно-законодавча база;
- державне регулювання;

- макроекономічні умови, стан інвестиційного ринку (інвестиційні пільги, рівень банківського відсотка, особливості оподаткування, рівень інфляції та ін.);

- використання системи бухгалтерського обліку.

Що стосується України в рамках Європейського регіону слід зауважити, що наша країна знаходиться на етапі становлення лізингового бізнесу, тож актуально порівняти ефективність американської та європейської моделі, що в подальшому послугує прикладом для розвитку лізингу для України.

Розвиток міжнародного лізингу в Україні значно відрізняється від світової практики. Це обумовлено цілою низкою проблем, і в першу чергу, недостатньою розробкою законодавчих аспектів лізингових відносин і малим відсотком його ролі у розвитку реального інвестування. В економічному середовищі України лізингові відносини ще мало поширені через порівняну новизну, незначний досвід і недосконалість законодавчої бази.

Для порівняльної характеристики лізингового бізнесу європейської та американської моделей на прикладі України та США відобразимо особливості лізингу по кожній з обраних країн на рис. 1.

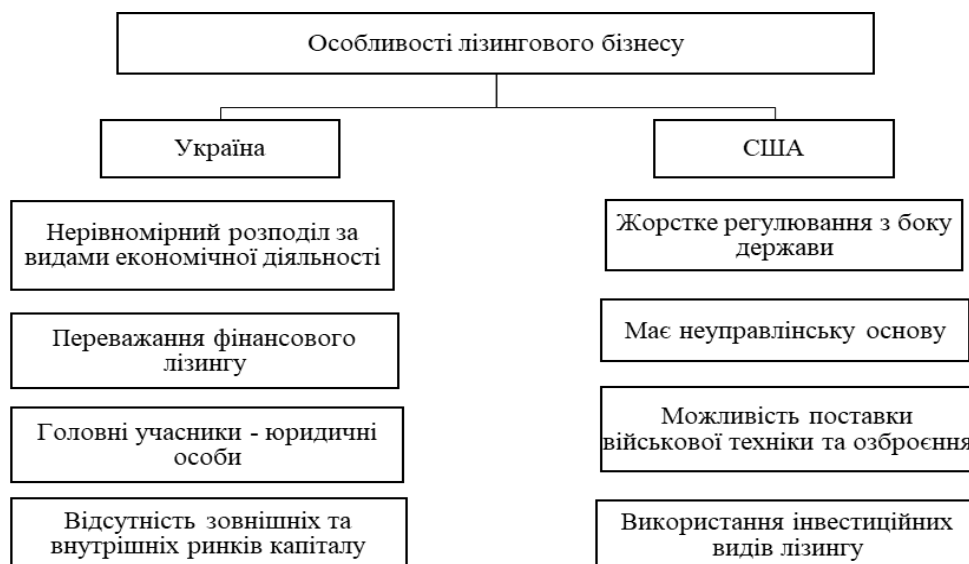

Рис. 1. Особливості лізингового бізнесу в Україні та США

Джерело: побудовано авторами

Особливостями розвитку та функціонування лізингового бізнесу в Україні є нерів-

номірний розподіл за видами економічної діяльності. Таким чином, основними об'єктами лізингових угод станом на 2020 рік

є транспортні засоби, які складають 23%, сільське господарство – 20%. Вони є найпоширенішими сферами використання лізингу в Україні. Меншу частку займають сфера послуг – 7%, будівництво – 4%, продовольство – 4%, видобувна промисловість – 3%, переробка – 2% та металургія – 2% та інші [10]. Аналізуючи структуру лізингового бізнесу в Україні слід зазначити, що існує потреба в диверсифікації в інші галузі економіки.

Так як українські виробники мають низький рівень матеріально-технічної бази, на українському ринку переважає надання послуг фінансового лізингу. Наразі існує висока зацікавленість з боку виробників в отриманні майна у власність для подальшого використання. Оперативний лізинг в свою чергу користується попитом переважно серед корпоративних клієнтів, тому займає відносно не велику частку у структурі. В Україні фінансові компанії та банки є домінуючими суб'єктами лізингового бізнесу та займають майже усю частку ринку.

Наступною особливістю та водночас проблемою розвитку та функціонування лізингового бізнесу в Україні є відсутність зовнішніх та внутрішніх ринків капіталу. Варто зазначити існуючу потребу українського ринку в наявності міжнародних банків та лізингових компаній, що не були б частиною банківських груп і таким чином не були б вимушені дотримуватися вимог НБУ в обмеженні фінансування. Відносно мало поширеним джерелом фінансування у національній валюті є внутрішні ринки капіталу. Це обумовлено тим, що система державного регулювання обмежує ресурси, які фінансові установи могли б інвестувати у ринки капіталу.

Державне регулювання та нагляд на ринку фінансового лізингу здійснює Національний банк України відповідно до Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», Закону України «Про фінансовий лізинг» та інших законодавчих актів України. Відносини між лізингодавцем та лізингоодержувачем, що виникають на підставі договору фінансового лізингу, регулюються положеннями Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України з урахуванням особливостей, встановлених законами України з питань регу-

лювання діяльності з надання фінансових послуг, Законом України «Про фінансовий лізинг» та іншими законами, а також прийнятими на їх виконання нормативно-правовими актами [4]. Так як економіка України знаходиться на етапі стабілізації, середній рівень терміну підписання почав зміщуватись від короткострокових до середньострокових контрактів. Виходячи з цього, лізинговий контракт найчастіше підписується від 2 до 5 років в залежності від макроекономічної ситуації в країні.

Що стосується США, країна досить динамічно розвивається в сфері лізингового бізнесу незважаючи на достатньо жорстке регулювання зі сторони держави. Державне регулювання лізингу в США відбувається на високому рівні, проте пропонує велику кількість податкових пільг для учасників. Лізингові компанії та банківські холдингові компанії в США можуть займатися лізингом лише в тому випадку, коли лізинг являється функціональним еквівалентом надання кредиту. Лізинг в США характеризується тим, що він повинен мати неуправлінську основу, тобто без надання послуг. Компанії зобов'язані вести лізингову діяльність на основі повної виплати та до надання лізингових послуг компанія повинна відшкодувати витрати за інвестиціями в майно та фінансування. Термін лізингу не може перевищувати 40 років.

В США фінансовий лізинг переважає над оперативним. Основними об'єктами лізингових угод в США є транспортні засоби 55,4%, та будівельна техніка 19,0%. Серед них також можна виділити устаткування – 10,4% та комп'ютерну техніку – 6,1% [13]. Відмінною рисою лізингової політики США є можливість поставки як продукції громадянського призначення, так і військової техніки і озброєнь. Об'єктами лізингу військово-промислових корпорацій США виступають літаки, вертолітна техніка і об'єкти військової інфраструктури.

Характерною рисою лізингового бізнесу в США також можна виділити швидкі та стабільні темпи зростання. В даний час основною тенденцією у політиці корпорацій США, що діють як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках, є використання нових та інвестиційних видів лізингу. Розширення лізингової промисловості за рахунок поліпшення якісного зростання цього процесу,

сприяє подальшому розвитку економіки США та збільшення прибутку американських корпорацій, діючих цьому ринку.

Послуги фінансового лізингу можуть надавати банки та інші небанківські установи, внесені до відповідного реєстру, який веде Нацкомфінпослуг. Лізингова діяльність банків здійснюється на підставі ліцензії Національного банку України. 6 грудня 2016 р.

Кабінет Міністрів України затвердив нові ліцензійні вимоги, відповідно до яких лізингодавці зобов'язані отримувати ліцензію на надання послуг з фінансового лізингу [11]. Основні гравці на ринку лізингового бізнесу у 2020 році за даними «Українського об'єднання лізингодавців» відображено на рис. 2.

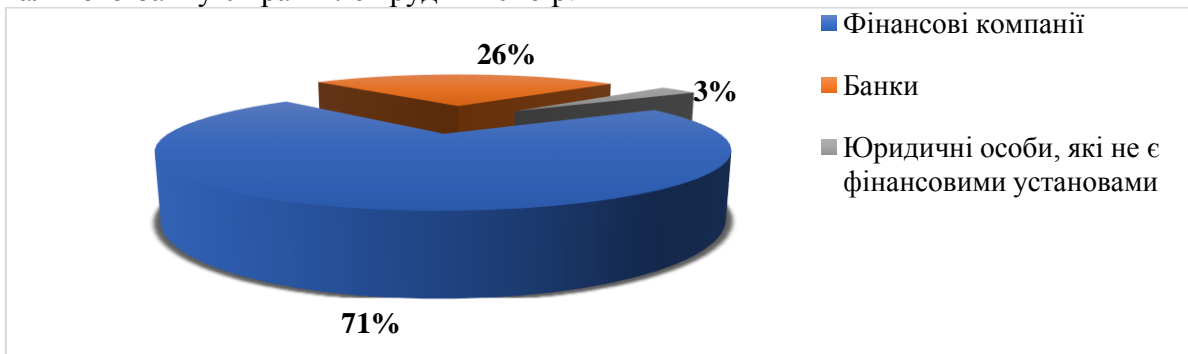

Рис. 2. Основні гравці на українському ринку лізингового бізнесу у 2020 р.
Джерело: побудовано авторами на основі [12]

За даними рисунку 2, основними суб'єктами лізингу в Україні є фінансові компанії, банки та юридичні особи, які не є фінансовими установами. Так, найбільшу частку у 2020 році займають фінансові компанії – 71% від загального ринку, але вони тримають лише близько 3% загальної вартості портфеля. Ще 26% знаходиться в руках банків. Обидві ці групи учасників ринку не розглядають лізингову діяльність в якості основного бізнесу. Найбільш активними гравцями на вітчизняному ринку лізингу є компанії, що входять до Асоціації «Українське об'єднання лізингодавців», і саме вони генерують 80% нового бізнесу в лізингу. Лише 3% ринку займають юридичні особи, які не є фінансовими установами. Це пов'язано з ак-

тивною участю та значим впливом попередніх двох суб'єктів, які домінують у лізинговому бізнесі України.

Аналіз лізингової діяльності за даними Державної служби статистики та Асоціації «Українське об'єднання лізингодавців» за останні роки показав, що ринок лізингу в Україні і в посткризовий період продовжує своє зростання, це обумовлене багатьма чинниками, серед яких і розвиток самої послуги лізингу із сервісним наповненням, поява спільних лізингових програм від виробників і часткова обмеженість доступу до кредитних ресурсів на ринку. Проте у зв'язку з пандемією цей показник знизився. Згідно із статистикою, динаміку українського ринку лізингу відображено на рис. 3.

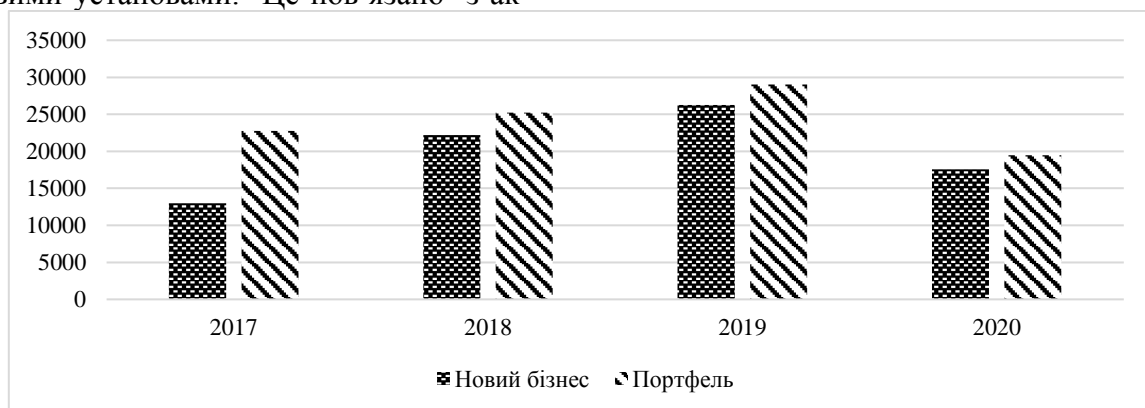

Рис. 3. Динаміка українського ринку лізингу, 2017–2020 рр., млн грн
Джерело: побудовано авторами на основі [13]

Згідно рис. 3, вартість лізингових угод укладених протягом 2020 р. у порівнянні з минулим роком зменшилась на 33% і склала 17584 млн грн, у 2019 р. у порівнянні із 2018 р. зросла на 18% і склала 26245 млн грн, у 2018 р. – 22193 млн грн відповідно. Найменший показник за аналізовані роки був у 2017 р. і склав – 12968 млн грн. Розмір портфелю лізингових компаній протягом 2020 р. також зменшився і склав 19472 млн грн. Аналізуючи 2019 р., то портфель лізингових компаній мав найвищий показник і склав 29007 млн грн., найнижчий відповідно був у 2017 р. - 12968 млн грн. Зменшення динаміки у 2020 р. пов'язано із пандемією, яка вплинула на усі сфери фінансових послуг.

Останніми роками інтерес до лізингу у США зріс. Відбувається безперервне збільшення обсягу лізингових операцій, як за рахунок нових ринків, так і появи нових лізингових компаній. За даними Global Report 2021 динаміка лізингового бізнесу США має позитивну тенденцію та попит помірно зростає серед компаній. Це зумовлено стабільним становищем США, де домінуючими є макроекономічні умови країни, державна підтримка інвестиційної діяльності та лізингу як важливої її форми.

Що стосується суб'єктів лізингового бізнесу в США, характерною ознакою є висока частка небанківських фінансових установ. Структура основних гравців на ринку США лізингового бізнесу у 2020 році представлено на рис. 4.

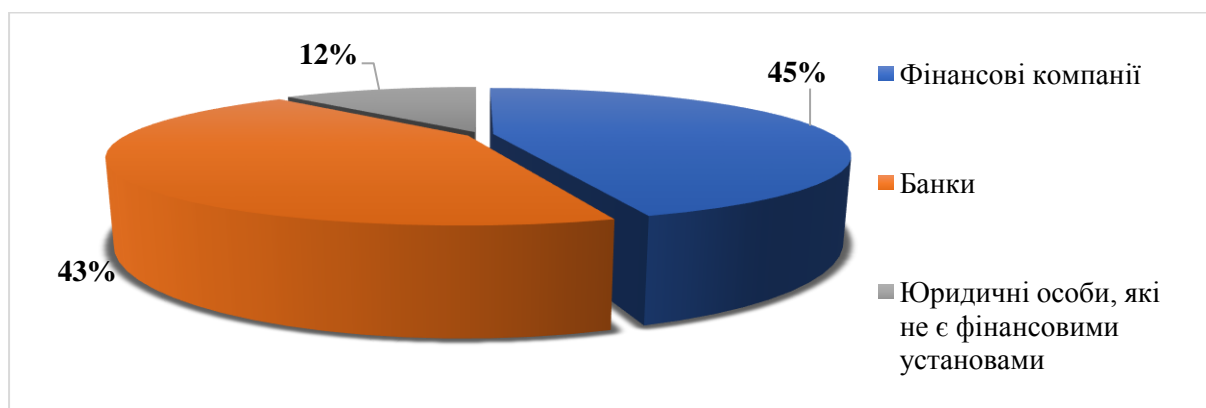

Рис. 4. Основні гравці ринку лізингового бізнесу в США, 2020 р.

Джерело: [14]

Аналізуючи рис. 4, можна зробити висновки, що структура суб'єктів лізингового бізнесу у США відрізняється тим, що фінансові компанії та банки займають майже однакову частку у зв'язку з тим, що вони часто вступають у стратегічне партнерство задля зміцнення бізнес-впливу та протистояння висококонкурентному середовищу в сфері лізингу. Так, фінансові компанії займають – 45%, банки відповідно – 43%. Варто зазначити, що у фінансових компаній США є більше можливостей на дослідження та роз-

робки, які впливають на запровадження новітніх технологій та відповідності їх швидкому реагуванню на зміни у світі.

Найбільший обсяг лізингових операцій здійснюють корпорації США, країни, де зародився лізинг. Використовуючи гнучкий та розгалужений механізм фінансування, за останні три десятиліття США збільшили масштаби лізингових операцій більш ніж у п'ятеро, що становить третину обсягу світового лізингу (рис. 5).

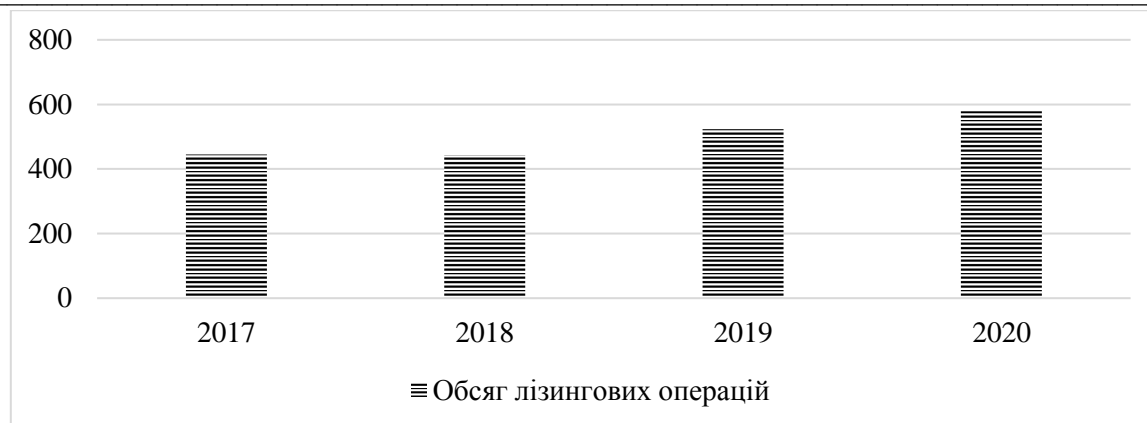

Рис. 5. Динаміка ринку лізингу США, 2017–2020 рр., млн дол. США

Джерело: [9]

Отже, аналізуючи рис. 5, можна зробити висновок що річний обсяг США за 2017–2019 рр. має тенденцію до зростання. Лізинг у США перевищив сукупну суму трьох наступних рейтингів Китаю, Великобританії та Німеччини. Однак, незважаючи на багатообіцяюче зростання США в річному обчисленні на 10,5% у 2020 році, невідомо який вплив пандемії матиме на показники лізингу в кінці 2021 року, оскільки країна залишається однією з найбільш постраждалих від вірусу.

Отже, виходячи з аналізу даних у перспективі США збережуть високі темпи зростання лізингових операцій, оскільки у країні

діють високі банківські ставки, залишається низький рівень інфляції. Хоча загострення торговельно-інвестиційних відносин США з Китаєм може дещо сповільнити темпи зростання лізингових послуг, якщо відносини цих двох найбільших економік світу загостряться.

Проаналізувавши особливості лізингового бізнесу в Україні та США, можна зробити порівняльну характеристику спільних та відмінних рис в аналізованих країнах, результати яких узагальнено та представлено в табл. 2.

Таблиця 2

Порівняльна характеристика спільних та відмінних рис лізингового бізнесу в Україні та США

Україна	США
Модель, на яку орієнтується лізинговий бізнес	
Європейська модель	Американська модель
Застосування лізингу у сучасному його розумінні	
з 1989 р.	з 1950 р.
Основні залучені сектори економіки	
Транспортний та сільськогосподарський сектори	Транспортні засоби, будівельна техніка, устаткування
Участь у лізинговій діяльності	
Великі вузькоспеціалізовані компанії створюються великими банками і згодом можуть від них відмежовуватися	Створення компаній приватними підприємцями без участі банків
Регулювання лізингових відносин	
Закон України «Про фінансовий лізинг», Закон України «Про Фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», Закон України «Про Фінансовий лізинг»	Лізингова угода
Термін надання лізингових послуг	
Від 2 до 5 років	<40 років
Стадія розвитку лізинг	
Простий фінансовий лізинг	Зрілість лізингового ринку
Пільги	
Прискорена амортизація	Прискорена амортизація, інвестиційні податкові пільги

Джерело: складено авторами

Для оцінки ефективності функціонування лізингового бізнесу в Україні та США здійснена спроба побудови моделі зв'язку між об'ємом лізингових операцій (y) та:

– для України: рівнем інфляції (x_1), ВВП країни (x_2), офіційним курсом гривні до

долара США (x_3), обсягом ПІІ (x_4) та обсягом капітальних інвестицій (x_5);

– для США: рівнем інфляції (x_1), ВВП країни (x_2), обсягом ПІІ (x_3) (табл. 3).

Таблиця 3

Дані для побудови моделей розвитку лізингового бізнесу в Україні та США за 2010–2021 рр.

Роки	Україна						США			
	Об'єм лізингових послуг, млн грн (y)	Інфляція, % (x_1)	ВВП, млрд дол. (x_2)	Курс гривні до долара, за 100 дол. (x_3)	ПІІ, млн дол. (x_4)	Капітальні інвестиції, млн грн (x_5)	Об'єм лізингових послуг, млн грн (y)	Інфляція, % (x_1)	ВВП, млрд дол. (x_2)	ПІІ, млн дол. (x_3)
2010	4972,6	9,1	141,2	796,2	8495,0	55384,4	179,0	1,64	15,0	85,8
2011	11337,4	4,6	169,3	799,0	7207,0	78725,8	223,4	3,16	15,6	173,1
2012	14710,4	-0,2	182,6	799,3	8401,0	91598,4	227,7	2,07	16,3	126,9
2013	31553,1	0,5	195,0	799,3	4499,0	97574,1	234,0	1,46	16,8	104,7
2014	7438,4	24,9	133,5	1576,3	410,0	86242,0	259,6	1,62	17,6	135,7
2015	6261,6	43,3	91,0	2400,1	-458,0	87656,0	280,0	0,12	18,2	-209,7
2016	9822,3	12,4	93,4	2719,1	3810,0	117753,6	382,0	1,26	18,7	-174,6
2017	6201,5	13,7	112,9	2806,7	4455,0	143300,0	410,3	2,13	19,8	28,6
2018	21500,0	9,8	130,9	2768,8	5860,0	199896,0	423,8	2,49	20,5	-334,4
2019	25370,0	4,1	153,9	2868,6	-868,0	254196,2	430,5	1,76	21,4	-180,0
2020	38997,0	5,0	155,5	2827,5	2836,0	180537,4	437,2	1,23	20,9	100,4
2021	59279,0	10,0	195,0	2727,5	5128,0	30871,9	НД*	НД*	НД*	НД*

Примітка: * НД – немає даних

Джерело: складено авторами на основі [10; 15]

Використовуючи метод найменших квадратів для множинної регресії отримані такі значення невідомих параметрів рівняння:

для України:

$$y = -68441,3 - 23,31x_1 + 465,97x_2 + 15,46x_3 - 0,38x_4 - 0,07x_5 \quad (1)$$

для США:

$$y = -396,47 + 1,60x_1 + 38,82x_2 - 0,05x_3 \quad (2)$$

Перевірка моделі на адекватність дозволила обчислити певні її характеристики (табл. 5).

Таблиця 5

Характеристики моделей розвитку лізингового бізнесу в Україні та США

Характеристики моделі	Україна	США
Коефіцієнт множинної кореляції (R_{xy})	0,9609	0,9627
Коефіцієнт детермінації (d)	0,9235	0,9269
F-критерій розрахунковий ($F_{розр}$)	14,4863	33,8423
Значимість F	0,0027	6,8E-05
Парні коефіцієнти кореляції:		
rx_1y	-0,3794	0,2923
rx_2y	0,6522	0,9604
rx_3y	0,3033	-0,4159
rx_4y	-0,0199	
rx_5y	0,0233	

Джерело: розраховано автором

За даними табл. 5 можна зробити висновки щодо обох країн. Для України: між

чинниками, які досліджувались, та обсягами лізингових операцій існує досить міцний

зв'язок (Множинний $R=0,9609$); R -квадрат свідчить, що 92,35 % зміни обсягу лізингових операцій залежить від факторів, врахованих в моделі, а 7,65% – тих, які не досліджувались; попарні коефіцієнти кореляції вказують, що найбільший прямий зв'язок існує між обсягом ринку лізингових послуг та ВВП ($r_{x2y}=0,6522$), курсом гривні до долара ($r_{x3y}=0,3033$), непрямий – рівнем інфляції ($r_{x1y}=-0,3794$). Значення коефіцієнта парної кореляції показує: чим більшим є рівень ВВП та курсу, тим більшими стають обсяги ринку лізингових послуг, та зростання рівня інфляції негативно відбивається на ринку.

Для США: між чинниками, які досліджувались в моделі та обсягами лізингових операцій існує досить міцний зв'язок (множинний $R=0,9627$); R -квадрат свідчить, що 92,69 % зміни обсягу лізингових операцій залежить від факторів, які включені до моделі, а 7,31% – це вплив інших чинників, що наразі не досліджувались; попарні коефіцієнти кореляції вказують, що найбільший прямий зв'язок існує між обсягом ринку лізингових послуг та ВВП ($r_{x2y}=0,9604$). Значення коефіцієнта парної кореляції показує: чим більшим є рівень ВВП, тим більшими є обсяги ринку. Отже, згідно коефіцієнтів детермінації, кореляції, критеріїв Фішера та Стюдента моделі відбивають тісний зв'язок між світовим обсягом лізингових послуг та зазначеними факторами.

Висновки. Лізинг, що розвивається в останні десятиліття з неймовірною швидкістю, виявив не тільки здатність ефективно задовольняти потреби в засобах виробництва та предметах споживання, але й переконливо довів свою перевагу як альтернативу міжнародному кредитуванню. В даний час, до послуг лізингу найбільш активно вдається 50 розвинених країн та тих, що розвиваються.

У той час, як в США, де лізинг історично зародився та стрімко розвивається, в Україні він є відносно новим та не розповсюдженим. Основна відмінність лізингового бізнесу США та України полягає у тому, що вони орієнтуються на різні моделі (американську та європейську відповідно). При дослідженні особливостей ведення лізингового бізнесу в Україні та США виявлено абсолютно різну нормативно-правову базу його регулю-

вання, що визначає й специфіку кожної моделі.

Порівняльний аналіз показав, що успіх США сформувався за рахунок ефективного державного регулювання та політики стимулювання, через надання податкових пільг. Отже, США має лише зовнішні загрози скорочення обсягів лізингових операцій. Україна, натомість, має велику кількість внутрішніх проблем, серед яких головною є неефективна державна політика. Однак, обсяги лізингових операцій мають тенденцію до зростання, тому лізинг в Україні можна вважати перспективним напрямком розвитку.

Література

1. Міщенко В.І., Луб'яницький О.Г., Слав'янська Н.Г. Основи лізингу: навч. пос. К.: Товариство «Знання», КОО, 1997. 138 с.
2. Бочаров В.В. Инвестиции; учебник для вузов. 2 издание. СПб.: Питер, 2009. 384 с.
3. Горемікін В.А. Лізинг: підр. К.: Основи, 2003. 942 с.
4. Ван Хорн Дж. Основы управления финансами: Пер. с англ. / Под ред. И.И. Елисеевой. / Гл. ред. серии Я.В. Соколов. М.: Финансы и статистика, 1996. 800 с.
5. Зима Б. В., Зима Г. І. Найм (оренда) майнових комплексів як засіб збільшення обсягів реального інвестування. *Регіональні перспективи*. 2001, № 4 (17), С. 84-86.
6. Господарський Кодекс України від 06.10.2021 № 436-IV, із змінами і доповненнями URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>.
7. Закон України Про Фінансовий лізинг від 04.02.2021 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
8. Гонта О.І., Жаворонок А.В. Лізинг як один із видів нетрадиційних банківських послуг: сучасний стан та перспективи розвитку. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. Вип. 24, 2013, С. 205-210. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2013_24_40
9. Global Leasing Report 2021 by «White Clarke Group» URL: <https://www.whiteclarkegroup.com/>
10. Державна служба статистики України RL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
11. Платформа Ефективного регулювання URL: <https://regulation.gov.ua/>
12. Офіційний сайт Асоціації «Українське об'єднання лізингодавців». URL: <http://www.uul.com.ua>
13. Bureau of Economic Analysis U.S. Department of Commerce URL: <https://www.bea.gov/>
14. Lease Market Size, Share & Trends Analysis Report By Platform (Software, Services), By Deployment (Cloud, On-premise), By Application, By Organization Size, By Region, And Segment Forecasts, 2021-2028 URL: <https://www.grandviewresearch.com>
15. ЮНКТАД. URL: <https://unctad.org/>

References

1. Mishchenko, V.I., Lubianytskyi, O.H., & Slavyanska, N.H. (1997). *Osnovy lizynhu*. Kyiv: Tovarystvo «Znannia», KOO.
2. Bocharov, V.V. (2009). *Investitsii*. 2-d ed. Sankt-Peterburg: Piter.
3. Horemykin, V.A. (2003). *Lizynh*. Kyiv: Osnovy.
4. Van Khorn Dzh. (1996). *Osnovy upravleniya finansami*. (Trans.). I.I. Eliseyeva (Ed.). Ya.V. Sokolov. (Chief Ed.). Moskva: Finansy i statistika.
5. Zyma, B.V., & Zyma, H.I. (2001). *Naym (orenda) mainovykh kompleksiv yak zasib zbilshennia obsiahiv realnoho investuvannia. Rehionalni perspektyvy*, 4(17), 84-86.
6. *Hospodarskyi Kodeks Ukrainy vid 06.10.2021 № 436-IV, iz zminamy i dopovnenniamy*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>
7. *Zakon Ukrainy Pro Finansovyi lizynh vid 04.02.2021*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/>
8. Honta, O.I., & Zhavoronok, A.V. (2013). *Lizynh yak odyz iz vydiv netradytsiinykh bankivskykh posluh: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku*. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia», Serii «Ekonomika», Issue 24*.
9. *Global Leasing Report 2021 by «White Clarke Group»*. Retrieved from <https://www.whiteclarkgroup.com/>
10. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/>
11. *Platforma Efektyvnoho rehulivannia*. Retrieved from <https://regulation.gov.ua/>
12. *Ofitsiynyi sait Asotsiatsii «Ukrainske ob'iednannia lizynhodavtsiv»*. Retrieved from <http://www.uul.com.ua>
13. *Bureau of Economic Analysis U.S. Department of Commerce*. Retrieved from <https://www.bea.gov/>
14. *Lease Market Size, Share & Trends Analysis Report By Platform (Software, Services), By Deployment (Cloud, Onpremise), By Application, By Organization Size, By Region, And Segment Forecasts, 2021-2028*. Retrieved from <https://www.grandviewresearch.com>
15. *YuNKTAD*. Retrieved from <https://unctad.org/>

COMPARATIVE ANALYSIS OF LEASING BUSINESS DEVELOPMENT IN UKRAINE AND THE USA

*M. V. Savchenko, D.E., Professor, M. V. Chaikovska, A. R. Volkova,
Vasyl Stus Donetsk National University*

Methods. The results are obtained through the use of a system of methods. The method of logical analysis allowed to build the logic of the study. The use of methods of structural analysis, grouping, decomposition and formalization allowed to justify the sequence of stages of implementation of the methodological approach to determine and compare the level of development of the leasing business in the United States and Ukraine. Statistical analysis methods were used to assess the dynamics of the impact of the volume of leasing services. The graphic method allowed to visualize the obtained research results.

Results. The authors of the article conducted and substantiated the comparative characteristics of the leasing business in Ukraine and the United States. A detailed description of the dynamics of the volume of leasing transactions in the compared countries – the United States and Ukraine – was considered. To analyze the effectiveness of the leasing business in selected countries, the volume of leasing transactions by region was studied. The specifics of leasing business in Ukraine and the USA are highlighted. The dynamics of the Ukrainian market of leasing operations and the American one, respectively, is analyzed. To assess the effectiveness of the leasing business in Ukraine and the United States, a model of the relationship between the volume of leasing operations and macroeconomic indicators of comparable countries is developed. Based on the obtained results, a close connection between the world volume of leasing operations and the studied factors is highlighted. The main factors of success of leasing business development in the USA and problems and further prospects of leasing business development in Ukraine are highlighted.

Novelty. A set of measures and methods for effective comparative characterization of the leasing business in the United States and Ukraine is proposed, which allowed to group the analyzed factors and highlight the main common and distinctive features in the United States and Ukraine.

Practical value lies in the possibility of applying the developed methodological principles for assessing the development of the leasing business in Ukraine and the USA and other countries.

Keywords: leasing, volume of leasing operations, leasing business, financial leasing, lessee.

Надійшла до редакції 25.01.22 р.